תורה אור • פרשת בראשית • מאמר 4

להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל...

להבין את הטעם לכך שיצירת גוף האדם שונה...

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית
/likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/4

1 **להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים כמו הצומח והחי שכולם נברא גופם ע"י מאמר ה'**

כדי להבין מדוע יצירת גוף האדם שונה מיצירתם של כל שאר הנבראים, כגון הצומח והחי, שגופיהם נבראו כולם על ידי מאמר ה',

כמ"ש ביום ג' תדשא הארץ דשא עשב מזריע כו' עץ עושה פרי כו' ויהי כן וכן ביום חמישי ישרצו המים שרץ נפש חיה כו'.

כפי שנאמר ביום השלישי, "תדשא הארץ דשא עשב מזריע כו' עץ עושה פרי כו' ויהי כן"; וכן ביום החמישי, "ישרצו המים שרץ נפש חיה כו'".

2 **וכן בכולם הרי שהארץ הוציאה את העשבים ואת האילנות כאו"א** [כל אחד ואחד] **כמו שהוא אח"כ עם הנפש הצומחת שבו**

וכך גם בכולם: הארץ הוציאה את העשבים ואת העצים, כל אחד מהם בדיוק כפי שהוא לאחר מכן, עם הנפש הצומחת שבתוכו.

וכן גם הבע"ח [הבעלי חיים] **הוציאה הארץ ג"כ כמו שהן חיים את הדוב ואת הארי כו' וגם המים שרצו כן שרץ נפש חיה הם הם הדגים ג"כ כמו שהן**

וכך גם הוציאה הארץ את בעלי החיים כפי שהם — חיים: את הדוב, את האריה וכו'; וגם המים שרצו כך "שרץ נפש חיה" — אלה הם הדגים, גם הם כפי שהם,

דהיינו הגוף עם הנפש החיונית שבתוכו יחד ע"י מאמר ה' שאמר תוצא הארץ כו' ישרצו המים כו'

כלומר, הגוף יחד עם הנפש החיונית שבתוכו, שניהם יחד, באמצעות מאמר ה' שאמר "תוצא הארץ כו'", "ישרצו המים כו'".

והוא צוה ונבראו כמו שהן עתה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **בקומתן נבראו. משא"כ בבריאת האדם שנעשה גופו תחלה בפ"ע** [בפני עצמו] **עפר בלי שום נפש חיונית בתוכו.**

"והוא צוה ונבראו" כפי שהם כיום, וכפי שאמרו חז"ל: "בקומתן נבראו". לא כך היה בבריאת האדם: גופו נוצר תחילה בפני עצמו, מעפר, בלי נפש חיונית בתוכו.

3 וכמ"ש וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שעה ראשונה צבר עפרו כו'

כפי שנאמר, "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה"; וכפי שאמרו חז"ל: "שעה ראשונה צבר עפרו כו'".

ומתחלה היה גולם כמ"ש גלמי ראו עיניך עד שאח"כ ויפח באפיו נשמת חיים הרי שלא יצא גופו מן הארץ על דרך שהוא עתה בהיות בו נפש החיונית והמדברת אלא שלקח עפר ועשה ממנו גוף.

בתחילה הוא היה גולם, גוש חסר צורה, כפי שנאמר "גלמי ראו עיניך", ולאחר מכן "ויפח באפיו נשמת חיים". מכאן שגופו לא יצא מן הארץ כפי שהוא כעת, כשיש בו נפש חיונית ונפש מדברת; אלא שה' לקח עפר ועשה ממנו גוף.

4 ואח"כ נפח נשמה באפו כו'. וזהו בחי' שפלות לגבי האדם שהרי הגוף שלו נמוך במדרגה יותר מגופות הבע"ח [הבעלי חיים] שנתהווה בבחינת דומם עד שאח"כ ויפח באפיו כו'. עם היותו מובחר בנבראים

ואחר כך נפח נשמה באפיו וכו'. זהו ביטוי לשפלות ביחס לאדם, שכן גופו נמוך במדרגה מגופם של בעלי החיים, משום שנתהווה בבחינת דומם, ורק אחר כך "ויפח באפיו כו'" — אף שהאדם הוא המובחר שבנבראים.

וז"ש [וזהו שכתוב] אחור וקדם כו'. אך להבין זה על מה ולמה נהייתה כן.

וזהו שנאמר "אחור וקדם כו'". אך יש להבין: מדוע ולשם מה נעשה הדבר כך?

הענין הוא כי הנה ד' בחי' דצח"ם [דומם צומח חי מדבר] הם כנגד ד' אותיות דשם הוי"ה. הדומם הוא כמו עפר ואבנים ומתכות שאין לו גידול והצומח הם אילנות ועשבים כו'

העניין הוא שארבע הבחינות — דומם, צומח, חי ומדבר — מקבילות לארבע אותיות שם הוי'. הדומם הוא, למשל, עפר, אבנים ומתכות, שאין בהם צמיחה; הצומח הוא עצים ועשבים וכו';

ובע"ח [ובעלי חיים] יש להם כ"ז [כל זה] ונוסף ע"ז נפש החי' [החיה] הרוחני' [הרוחנית]. ובמדבר נוסף עוד על כולם נפש השכלית נפש המדברת כו'.

לבעלי החיים יש את כל אלה, ובנוסף להם נפש החיונית הרוחנית. ובמדבר [האדם] מתווספת, מעבר לכל אלה, הנפש השכלית, הנפש המדברת וכו'.

5 והנה דרך כלל הבע"ח [הבעלי חיים] הם כלולים מב' דברים הגוף שבו הוא בחי' צומח שהרי נולד קטן ונעשה גדול והנפש שבו היא נפש החי' [החיה] למינה.

בדרך כלל, בעלי החיים מורכבים משני דברים: הגוף שבהם, שהוא בבחינת צומח, שהרי הוא נולד קטן ונעשה גדול; והנפש שבהם, שהיא נפש החיה של מינם.

ומה ששניהם יצאו ביחד מן הארץ. דהיינו הגוף עם נפש החי' [החיה] שבו ע"י מאמר ה' כו'

והעובדה ששניהם יצאו יחד מן הארץ — כלומר, הגוף עם נפש החיה שבו — באמצעות מאמר ה' וכו':

היינו משום שבחי' צומח וחי עם היותם ב' מדריגות זו למעלה מזו אבל הם סמוכי' [סמוכים / סמוכין] זה לזה.

הדבר נובע מכך שדרגות הצומח והחי, אף שהן שתי מדרגות זו למעלה מזו, סמוכות זו לזו.

6 **ולכן יכולים להתחבר יחד דהיינו שיהיה התהוותם בבת אחת כיון שבחי' צומח הוא סמוך לבחי' חי ואין ביניהם הפסק עוד מדרגה אחרת**

לכן הם יכולים להתחבר, כלומר, להתהוות בבת אחת, מכיוון שמדרגת הצומח סמוכה למדרגת החי, ואין ביניהן מדרגה נוספת המפסיקה.

לכן נתהוו הבע"ח [הבעלי חיים] גופם ונפשם החיונית בבת אחת כנ"ל. משא"כ המדבר רחוק בדילוג הערך מהצומח ולכן לא הי' [היה] יכול לצאת עם הגוף כאחד:

לכן בעלי החיים התהוו — גופם ונפשם החיונית — בבת אחת, כנזכר לעיל. מה שאין כן האדם המדבר, שרחוק מן הצומח בדילוג הערך, ולכן לא יכול היה לצאת יחד עם הגוף כאחד.

7 **ואמנם מה שגופו היה דומם דוקא הוא כי היות ידוע דהאדם הוא תכלית הבריאה**

עם זאת, העובדה שגופו היה דווקא דומם נובעת מכך שידוע שהאדם הוא תכלית הבריאה;

והיינו להיות הוא מעלה הנצוצות שנפלו בדצ"ח [בדומם צומח חי] ע"י שנטפלים לצרכיו לחם לאכול ובגד ללבוש והוא יש בו דעת לעבוד את ה' כו'.

כלומר, עליו להעלות את הניצוצות שנפלו לתחומי הדומם, הצומח והחי, בכך שהם נעשים טפלים לצרכיו — לחם לאכול ובגד ללבוש — בעוד שיש בו דעת (יכולת הכרה) לעבוד את ה' וכו'.

8 **ועד"מ כשצריכים להגביה איזה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא**

על דרך משל: כשצריך להרים דבר מן הארץ באמצעות כלי הרמה המכונה ליווע"ר (levar) [מגבה], צריך לאחוז דווקא בחלקיו התחתונים,

כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגביה הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו.

כמו בהרמת קירות של בית, שבה צריך להתחיל דווקא בהרמת הקורה התחתונה, ואז ממילא יתרוממו גם החלקים שמעליה.

משא"כ אם היה מתחיל מאמצע הכותל לא היה מגביה התחתונים. כמו"כ [כמו כן] **נשמת האדם נתלבשה בגוף שמבחי' דומם היותר תחתון מכולם ויעלה אותו וממילא יתעל' גם הצומח שהוא למעלה מדומם כו'**

אבל אם היו מתחילים מאמצע הקיר, החלקים התחתונים לא היו מתרוממים. כך גם נשמת האדם התלבשה בגוף שמבחינת הדומם, הנמוכה מכל הבחינות, והיא תעלה אותו; וממילא תתעלה גם בחינת הצומח, שהיא למעלה מבחינת הדומם וכו'.

וע"ש [ועל שם] **זה נק' מדבר מלשון ידבר עמים כלומר שהוא המנהיג את כולם בהיותו מעלה אותם ע"י עבודתו כו'.**

ומשום כך הוא נקרא מדבר (medaber, האדם המדבר), מלשון "ידבר עמים" (yadber amim), כלומר, הוא מנהיג את כולם, שכן באמצעות עבודתו הוא מעלה אותם וכו'.

9 **והנה נשמת האדם דוקא יען היותו בחי' מדבר הגבוה שבכולם יתלבש בדומם דוקא ולא בצומח**

והנה, נשמת האדם דווקא, משום שהיא מדרגת המדבר, הגבוהה מכולן, מתלבשת דווקא בדומם ולא בצומח.

כי צומח רחוק מבחי' מדבר רק לבחינת החי הוא סמוך כנ"ל שהם בחי' ו' ובחי' ה' עלאה דשם הוי"ה הסמוכה לוי"ו

כי הצומח רחוק ממדרגת המדבר, ורק למדרגת החי הוא סמוך, כנ"ל, שכן הן בחינת ו' ובחינת ה' עילאה שבשם הוי', הסמוכה לו'.

אבל בחינת מדבר הוא יו"ד וקש"י [וקוצו של יו"ד] **שלמעלה מעלה מן הוי"ו אלא בבחינת ה' תתאה שהוא מקור בחינת דומם הוא מתלבש כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא.**

אבל מדרגת המדבר היא יו"ד וקוצו של יו"ד, הגבוהים הרבה מעל הוי"ו; אלא שהיא מתלבשת בבחינת ה' תתאה, שהיא מקור בחינת הדומם, כי "נעוץ תחלתן בסופן" דווקא.

10 **והענין דכתיב בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ושמים וארץ הם רוחניות וגשמיות שהם דרך כלל דומם וצומח**

והביאור הוא, שנאמר: "בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה". השמים והארץ הם הרוחניות והגשמיות, שבכללות הן דומם וצומח.

כי הדומם הוא הגשם היותר אחרון והצומח יש בו איזה רוחניו' [רוחניות] **ולמעלה היינו זו"נ** [זעיר אנפין ונוקבא] **שהמדות נק' צומח שיש בהן קטנות וגדלות אבל האותיות הם בחי' דומם שאין בהם גידול כו'.**

הדומם הוא [המדרגה האחרונה של] הגשמיות, ואילו בצומח יש מידה מסוימת של רוחניות. ולמעלה מדובר בז"א ובנוקבא: המדות נקראות "צומח", מפני שיש בהן קטנות וגדלות, ואילו האותיות הן בחינת הדומם, שאין בו צמיחה וכו'.

11 **והנה שמים עם היותם נעלים במדרגה הוא כוננם בתבונה שלמטה מהחכמה ובחכמה יסד ארץ שלמטה במדרגה משמים. ולכאורה נהפוך הוא.**

והנה, אף שהשמים נעלים במדרגתם, הוא כונן אותם בתבונה, הנמוכה מחכמה; ואילו את הארץ, הנמוכה מהשמים במדרגה, "ובחכמה יסד ארץ". לכאורה היה צריך להיות להפך!

אבל הענין מטעם הנ"ל כי היא הנותנת שבחי' המדות מקבלים מהבינה שמהתבוננות מתפעל והוא בחי' חי וצומח משא"כ החכמה היא למעלה מערך זה

אבל העניין הוא מהטעם שהוזכר לעיל; דווקא זה מסביר את הדבר: בחינת המידות מקבלת מבינה, שכן ההתבוננות מעוררת באדם רגש. זו בחינת חי וצומח, ואילו חכמה היא למעלה מגדר זה.

אבל בה יסד ארץ משום דנתחב"ס [דנעוץ תחלתן בסופן] **כו' ולכן הי'** [היה] **גוף האדם מתחלה דומם דוקא ולא כשאר בע"ח** [בעלי חיים] **שנתהווה גופם בבחי' צומח מתחלתם ולא הי'** [היה] **דומם**

אבל דווקא בה יסד ארץ, משום ש"נתחב"ס כו'"; ולכן גוף האדם היה בתחילתו דווקא דומם, ולא כשאר בעלי החיים, שגופם התהווה מתחילתו בבחינת צומח ולא היה דומם.

משא"כ אדה"ר [אדם הראשון] **דכתיב בי'** [ביה] **גלמי ראו עיניך בחי' גולם ודומם ואח"כ ויפח כו' לפי שנשמתו מבחי' ח"ע** [חכמה עילאה] **ובחכמה יסד ארץ.**

לא כך היה אצל אדם הראשון, שעליו נאמר "גלמי ראו עיניך" — בחינת גולם ודומם — ולאחר מכן "ויפח כו'", משום שנשמתו היא מבחינת חכמה עילאה, ו"בחכמה יסד ארץ".

12 **ובזה יובן מ"ש בבריאת האדם וייצר ה' אלקים בב' שמות כי להיות התחברות נפשו וגופו מדבר ודומם הרחוקים זמ"ז** [זה מזה] **בערך יותר מריחוק הגוף מהנפש שבשאר כל הבע"ח** [הבעלי חיים] **כנ"ל שצומח וחי סמוכים יחד**

בכך יובן מה שנאמר בבריאת האדם: "וייצר ה' אלקים" — בשני שמות, שכן נשמתו וגופו, מדרגת מדבר ומדרגת דומם, רחוקים זה מזה יותר משהגוף רחוק מן הנשמה אצל כל שאר בעלי החיים; כפי שנאמר לעיל, הצומח והחי סמוכים זה לזה;

משא"כ הדומם עם המדבר שרחוקים זמ"ז [זה מזה] **מהקצה אל הקצה ולכן כדי שיתחברו יחד הוא ע"י ב' שמות:**

אך הדומם והמדבר רחוקים זה מזה מן הקצה אל הקצה. לכן, כדי שיתחברו יחד, הדבר נעשה באמצעות שני שמות.

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/4/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק